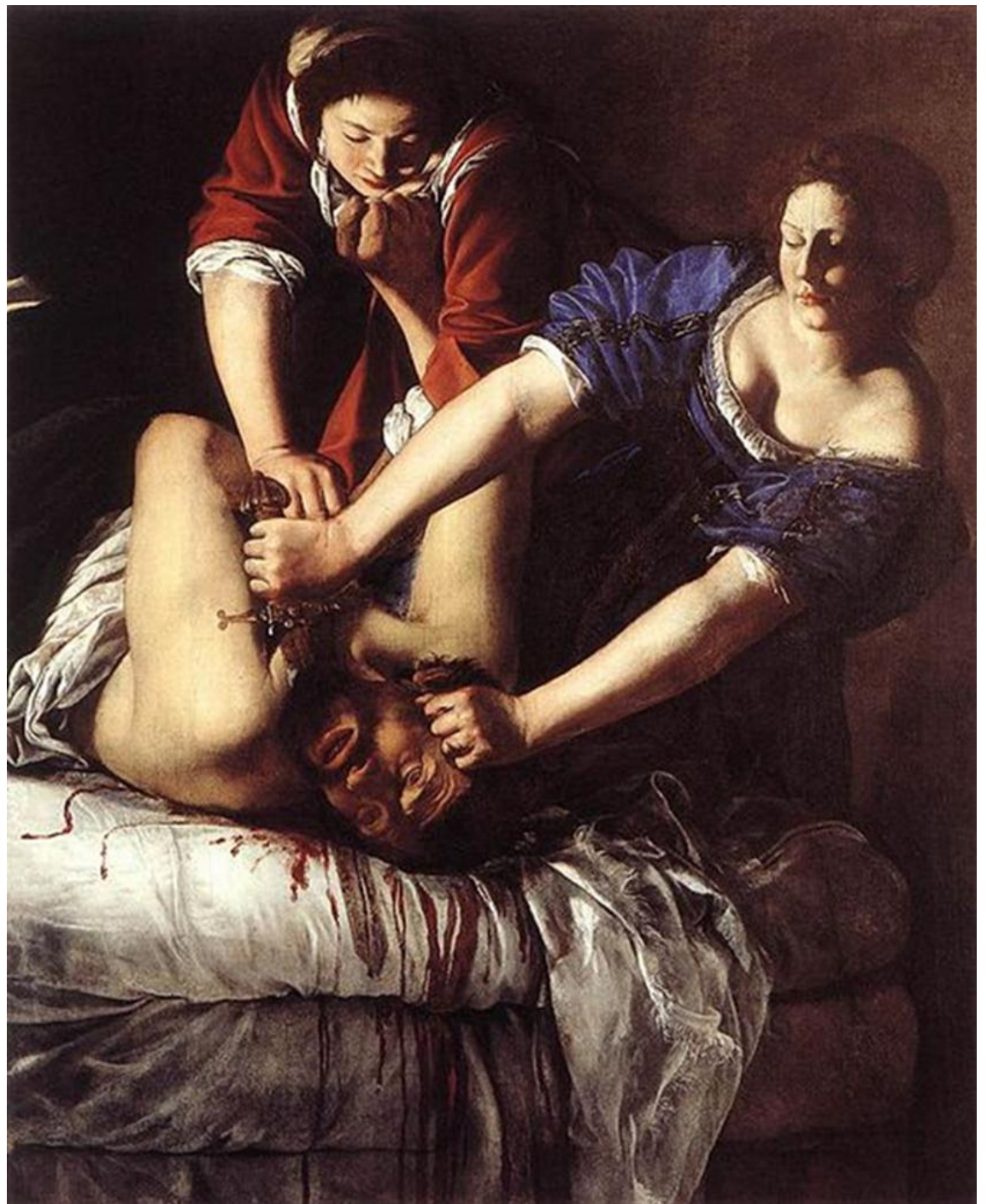

Judit i Holofernes

Artemisia Gentileschi

Documentació general

Títol: Judit i Holofernes

**Autora: Artemisia Gentileschi
(1593-1652)**

Cronologia: 1612

Tècnica: oli

Suport: tela

Mides: 1,59 m x 1,26 m

Estil: barrocc (naturalisme)

Tema: bíblic

**Localització: Museo di
Capodimonte (Nàpols)**

Artemisia Lomi Gentileschi (1597-1654) va ser una pintora italiana de l'escola de Caravaggio, filla del pintor Orazio Gentileschi. Va aprendre del seu pare el rigor del dibuix, donant-li una forta accentuació dramàtica, inspirada en les obres de Caravaggio i carregada d'efectes teatrals; aquest element estilístic va contribuir a la difusió del caravaggisme a Nàpols, ciutat a la qual es va traslladar el 1630.

Va ser violada als dinou anys pel seu professor de dibuix, Agostino Tassi, col·laborador del seu pare. El judici per aquesta causa li va ser molt dur i la va deixar profundament marcada. Arribaren a donar-li la culpa dels fets, i el seu agressor va patir una condemna mínima.

Després es va casar amb un artista poc importat, Pierantonio Stiattesi, i va viure uns anys a Florència. Després tornà a Roma amb l'única filla que havia sobreviscut dels seus cinc parts, i separada del seu marit. També treballà a Venècia fins que s'instal·là definitivament a **Nàpols** on va tenir molt èxit rebent encàrrecs de molts llocs d'Europa.

La seva personalitat era forta i independent. Les seves obres tracten sovint temàtiques de dones també fortes i en moments molt dramàtics. És una de les principals artistes del barroc.

Danae, 1612

Susanna i els vells, Col·lecció Schönborn, Pommersfelden.

Judit i la seva cambrera. Palau Pitti

Característiques de la pintura barroca:

- **Corrent naturalista**, amb Caravaggio com a màxim representant. El model pres és la realitat, i s'aplica a temes històrics o religiosos. Les persones pintades surten de l'entorn de l'artista, fet que revolucionà l'art del moment, ja que rebutja la idealització i es fixa en el que és vulgar i sovint desagradable.
- Les **composicions són obertes, asimètriques** (la figura principal no queda en el centre, normalment, del quadre) i **atectòniques** (línies diagonals que amplien l'escena més enllà del quadre).
- **Predomina el color i la llum** sobre el dibuix. El color se sol aplicar en tonalitats diverses, creant, juntament amb la llum, sensació de volum.
- La **llum, artificial**, il·lumina les parts que interessin a l'autor i la resta queden en penombra. Forts contrastos lumínics (**tenebrisme**).
- La profunditat i el volum s'aconsegueixen sense regles matemàtiques, només amb l'aplicació del color i els efectes lumínics.
- **Moviment, dinamisme**, amb **predomini de línies corbes i diagonals** en les composicions, amb **actituds dramàtiques i teatrals** dels personatges...

Anàlisi formal

Elements plàstics

El cromatisme és ric i dens.

Predomina el color sobre el dibuix.

Predominen els colors vermell, blau i blanc. El vermell a l'esquerra, el blau a la dreta i el blanc a baix. El tractat de les carns dels personatges també hi destaca.

Llum: Per aconseguir més gran expressivitat envolta l'escena de **gran tenebrisme**, trencat per un potent **feix de llum** que il·lumina l'escena d'esquerra a dreta formant una diagonal. No se sap, però, d'on prové.

El **dramatisme** expressat pel fort contrast de clarobscur queda accentuat per la riquesa cromàtica. Contorns imprecisos i modelats suaus.

Composició

Gran dinamisme compositiu

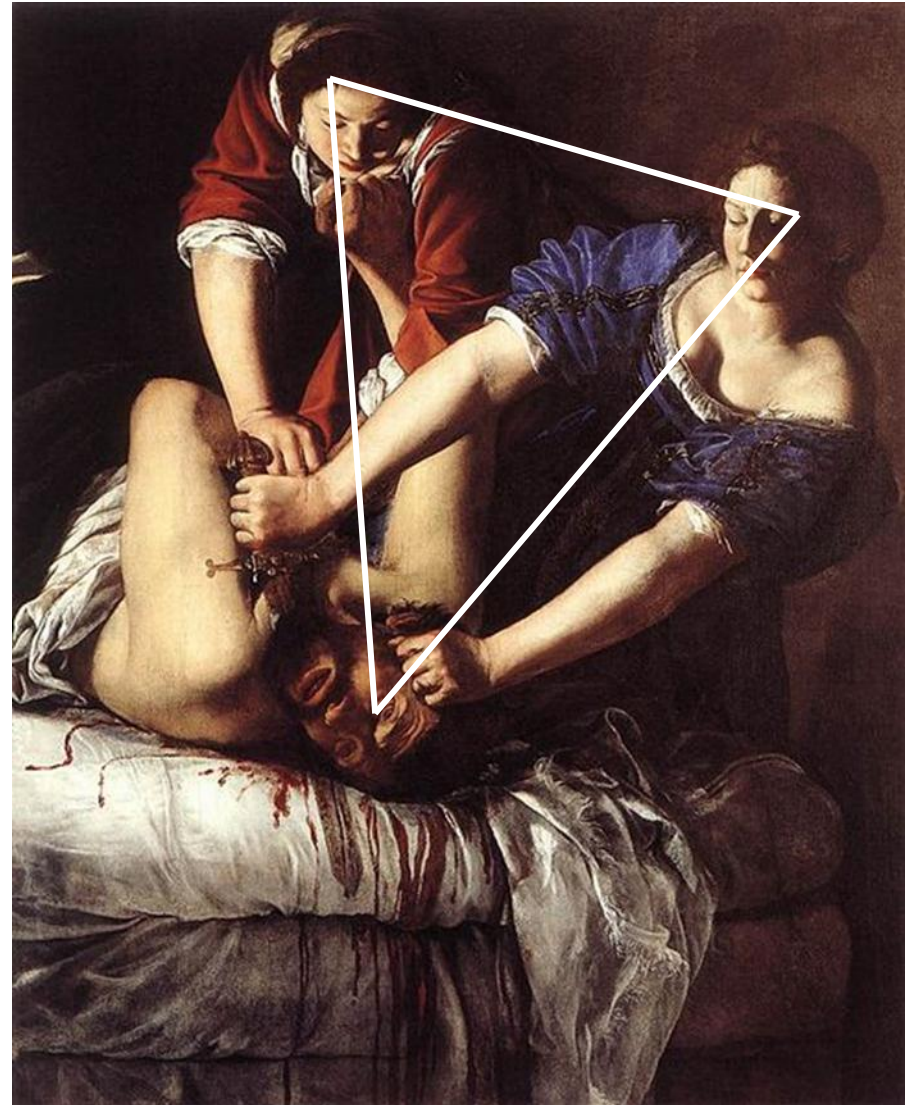
L'estructura principal és un **triangle** al voltant del qual s'estructura l'escena.

Els vèrtex són els caps dels tres personatges.

El de l'home és el centre culminant de l'acció, perquè hi convergeixen totes les línies compositives.

L'escena principal es presenta en **primer pla** i mostra una gran cruesa i dramatisme, és l'instant precís de la decapitació d'Holofernes.

És el moment en que es concentra tota la tensió: hi convergeixen les accions immediatament anteriors i les que vindran a continuació.

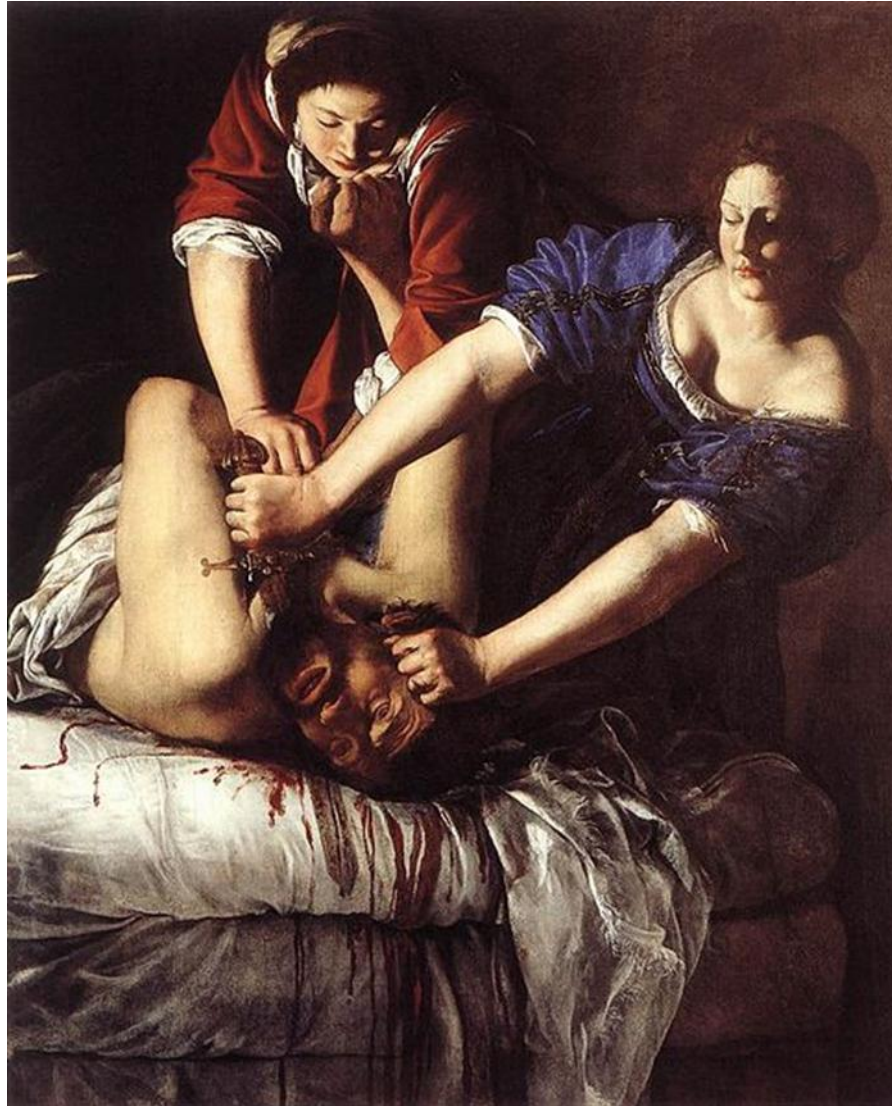
Els vestits dels personatges corresponen a l'època de l'autora. Són gent normal, no models ideals de bellesa.

Només ens mostra de l'espai el lloc concret on es desenvolupa l'acció.

Part dels **cossos** dels tres personatges queden ocults, emergeixen de la penombra. Profund **tenebrisme**.

Composició **oberta**

El llit i el cos de l'home, en **escorç**, marquen la **profunditat** de l'espai, tot i que no sabem com és aquest.

Expressivitat: contrasta la fredor i passivitat de les dues dones amb l'expressió d'horror i patiment de l'home.

La dona de blau sembla apartar-se per evitar tocar-se amb la sang de la seva víctima (fort **naturalisme**)

Gran **detallisme** en el tractament de les robes, les del llit tacat de sang, els vestits, els rostres.

Interpretació

Temàtica: L'obra recull el moment principal narrat en el *Llibre de Judit*, de l'Antic Testament. Aquest ens narra que l'exèrcit assiri, havia posat setge a la ciutat jueva de Betúlia, que estava a punt de capitular. Judit va voler salvar el seu poble anant al campament assiri com si hagués desertat, i quan Holofernes, el general assiri, la va conèixer, se n'enamorà i la convidà a la seva tenda. Després de sopar, quan el general estava completament begut, Judit el va decapitar i va ficar el cap en un sac i el va donar a la seva serventa Agra. Quan Judit tornà a Betúlia i els soldats d'Holofernes trobaren el cos decapitat, fugiren precipitadament.

En les representacions anteriors del mateix tema la criada, Agra, era sempre una dona vella, en canvi en aquesta és una noi jove i participa activament de l'acció.

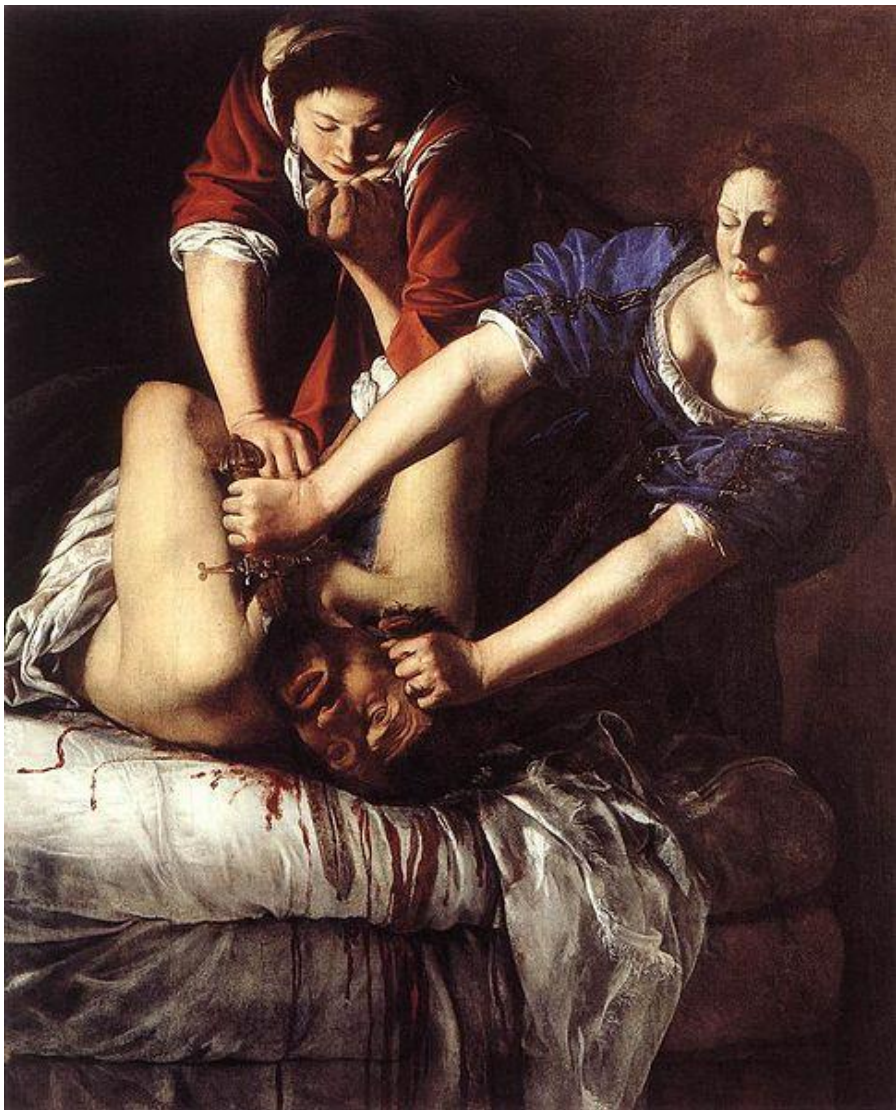
La joventut de les dues dones representa la fortalesa física i la determinació. També transmeten fredor emocional a l'hora de fer la seva acció, tractada amb extrema cruesa per Artemisia Gentileschi.

http://www.vicariadepastoral.org.mx/sagrada_escritura/biblia/antiguo_testamento/18_judit_03.htm#cap11

Per tant, aquesta pintura, Judit i Holofernes, impressiona per la violència de l'escena que representa, i ha estat **interpretada** en clau, com un **desig de venjança respecte a la violència que ella havia sofert**, violada, enganyada i denigrada per Agostino Tassi, el seu professor de dibuix.

Artemisia va pintar una **segona versió** de *Giuditta che decapita Oloferne* (Judit i Holofernes), més gran que la versió de Nàpols i que avui es troba a la a **Florència**. Aquesta Judit i Holofernes o Decapitació d'Holofernes està considerada la seva obra mestra. Ella posa els seus mateixos trets al rostre de Judit, atribuint a Holofernes els de Tassi que la va violar l'any 1612. La foscor i violència gràfica d'aquesta obra, la fredor amb què Judit decapita a Holofernes, s'atribueixen a la seva violació i al procés humiliant que la va seguir. Per la cronològica amb el procés, alguns historiadors d'art han estimat veure, a l'escena de terrible violència el desig de venjança respecte a la violació soferta.

Judit i Holofernes. Museu de Capodimonte a Nàpols.

Judit i Holofernes. Galleria degli Uffizi. Florència

Models i influències

És evident en aquesta pintura la influència de **Caravaggio**. El quadre evoca no solament la cruesa de la decapitació, sinó la pròpia actitud de l'heroïna bíblica, la Judit de Caravaggio al Palau Barberini, fins al punt que és difícil pensar que Artemisia no havia tingut forma de conèixer aquesta obra.

També com Caravaggio, Gentileschi utilitzava **persones del seu entorn** i les convertia en protagonistes dels seus quadres, seguint el **corrent naturalista** i dramàtic iniciat pel pintor tenebrista.

Artemisia fou la primera dona a pintar escenes religioses, i la primera en ser admesa a l'Acadèmia d'Art de Florència i la primera a viure de la seva pintura.

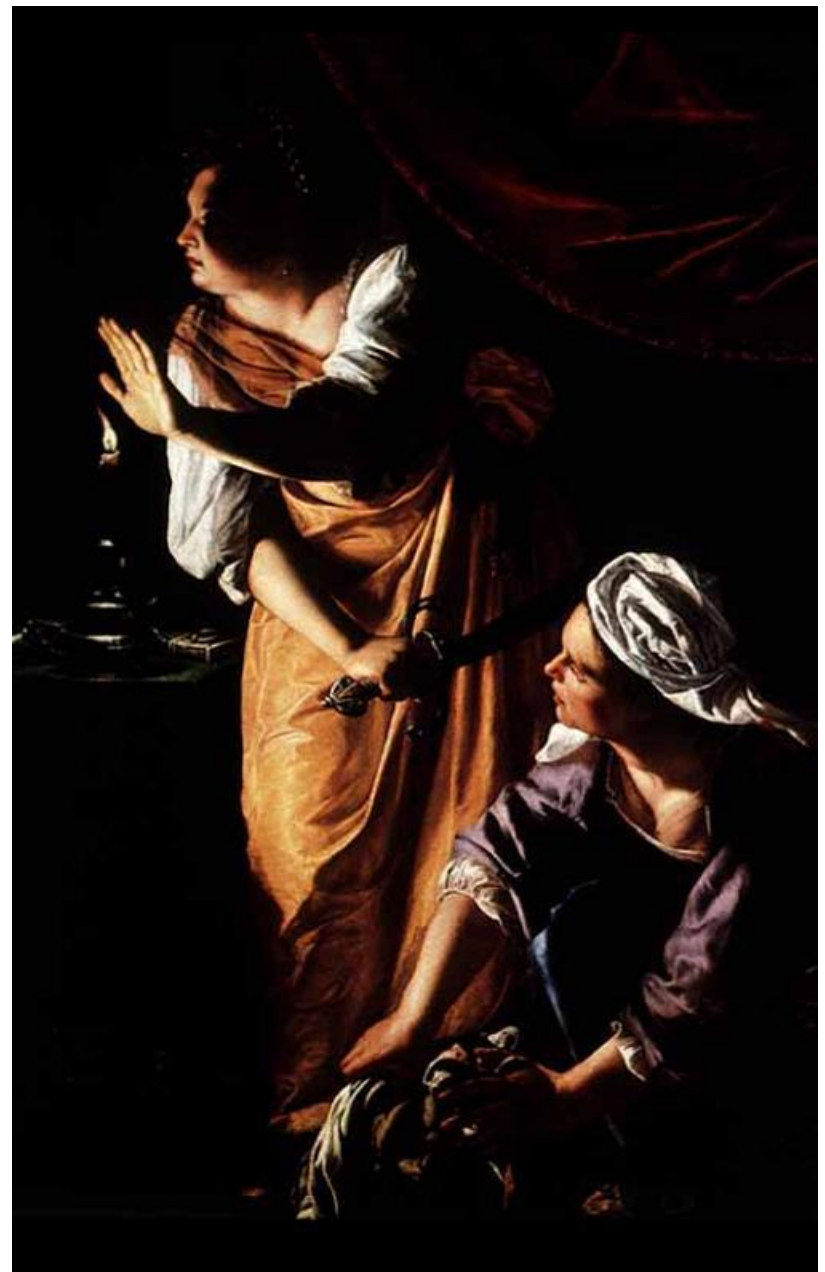

Caravaggio, Judit i Holofernes (1598-1599)

Altres pintures d'Artemisia Gentileschi
sobre el mateix tema

Judit i la seva serventa

<http://www.foroxerbar.com/viewtopic.php?t=9382>

Altres pintors que representaren el tema

Giorgio Vasari

Pablo Veronese